Relationship between Public Participation and Community-Based Tourism Management in Ban Manao Wan Community, Phatthana Nikhom District, Lopburi

Nuttareeya Chunruang
Master of Public Administration Program in Public Administration
Mayuree Rattanasermphong and Waraporn Subruangthong
Assistant Professor Dr., Lecturer in the Department of Public Administration
Thepsatri Rajabhat University
Corresponding Author: nuttareeya_cr@hotmail.com

Received: April 20, 2022 **Revised:** May 30, 2022 **Accepted:** June 8, 2022

Abstract

The study aims to investigate 1) public participation in community-based tourism management in Ban Manao Wan Community, Phatthana Nikhom District, Lopburi; 2) community-based tourism management and 3) the relationship between public participation and community-based tourism management in Ban Manao Wan Community. The sample were 330 villagers who live around the tourist attraction areas in the community which were Moo 1, 2, 3, 5, 6, 7, and 8. The data were collected using a questionnaire, and the statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The findings showed that: 1) overall, the public participation in community-based tourism management in the Manao Wan community was at a neutral level; 2) overall, the community-based tourism management in the community was also at a neutral level and 3) the public participation and the community-based tourism management in the community held a relationship with a statistical significance at .01. This indicates how the high level of public participation in the tourism management will lead to a higher level of community-based tourism management. Therefore, the notion of public participation in local community should be promoted. This means to empower the community to

mobilize their capabilities in local resource management as well as practice their decision making skills. With this, the community can take charge of their local activities by themselves in order to drive the community-based tourism that meet the real needs of the community.

Keywords: Relationship in Tourism Management, Public Participation, Community-Based Tourism, Ban Manao Wan

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ณัฐรียา จันทร์เรือง
นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มยุรี รัตนเสริมพงศ์ และ วราภรณ์ ทรัพย์รวงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Corresponding Author: nuttareeya_cr@hotmail.com

ได้รับบทความ: 20 เมษายน 2565 **ปรับปรุงแก้ไข:** 30 พฤษภาคม 2565 **ตอบรับตีพิมพ์:** 8 มิถุนายน 2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี 2) ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะนาวหวานบริเวณแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ หมู่ที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7 และ 8 จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2) การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสูง จะส่งผลให้การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวานอยู่ในระดับที่สูงขึ้นด้วย ดังนั้น ควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งนับเป็นการเสริมพลังอำนาจให้สามารถระดมขีดความสามารถในด้านการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ การควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ในการจัดการท่องเที่ยว, การมีส่วนร่วมของประชาชน, การท่องเที่ยวโดยชุมชน, บ้านมะนาวหวาน

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทอย่างมากต่อเศรษฐกิจ ถือเป็นหนึ่งในรายได้หลักของเศรษฐกิจประเทศไทย สัดส่วนด้านการท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ในช่วงปี 2560-2562 มีอยู่ถึงร้อยละ 18.79 18.70 และ 18.31 ตามลำดับ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี แต่ในช่วงปี 2563 ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งกระทบต่อการเดินทางท่องเที่ยวและส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยหยุดชะงัก ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทยลดลงอย่างมาก แต่อย่างไรก็ดีภาครัฐและเอกชนมีมาตรการสนับสนุนและกระตุ้นการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวในเมืองรองเพื่อการกระจายและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวเมืองรองในปี 2563 มีอัตราเพิ่มขึ้นอยู่ที่ร้อยละ 20.55 ซึ่งมากกว่าปี 2562 มาก (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563, หน้า 223-224)

แม้การท่องเที่ยวบรรลุเป้าหมายของการสร้างรายได้ แต่ในบางพื้นที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยส่วนใหญ่ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเป็นผู้ประกอบการท่องเที่ยวภาคเอกชนที่ไม่ใช่คนในชุมชนที่นักท่องเที่ยวเข้าไปใช้ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชน โดยชุมชนไม่ได้รับประโยชน์ ในทางตรงกันข้ามชุมชนได้รับผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว เช่น ทำลายทรัพยากรธรรมชาติทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นต้น ปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้เริ่มเข้ามาทดแทนลักษณะการท่องเที่ยวแบบเดิม ๆ ซึ่งเป็นกระแสหลัก (Mass Tourism) มากยิ่งขึ้น และเกิดกระแสนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) ที่เริ่มให้ความสนใจต่ออัตลักษณ์ที่โดดเด่นของแต่ละชุมชน ลักษณะสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้น สมาชิกในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวบนฐานคิดที่ว่า ชาวบ้านทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรอย่างแท้จริง โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นของแต่ละชุมชน มาเป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมกับบริบท สอดคล้องกับวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นในด้านของทรัพยากรท่องเที่ยว วิถีชีวิตวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีและภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมา (นัชชา เพิ่มสุภัคกุล, 2563, หน้า 38)

จังหวัดลพบุรีเป็นจังหวัดในภาคกลางที่มีประวัติศาสตร์ความหลากหลายและต่อเนื่องทางวัฒนธรรมยาวนานกว่า 3,000 ปี มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ พระราชวังนารายณ์ราชนิเวศน์ พระปรางค์สามยอด และทุ่งทานตะวันที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ (มีพื้นที่ถึง 200,000-300,000 ไร่) และได้ชื่อว่าเป็นจังหวัดที่มีลิงอาศัยอยู่มากได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (สำนักงานจังหวัดลพบุรี, 2563, หน้า 1) ในปี 2563 เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงจากปี 2562 จาก 3,531,853 คน เหลือ 1,659,868 คน ลดลงมากถึงร้อยละ 53 ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวลดลงตามไปด้วย โดยในปี 2563 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 2,326.88 ล้านบาท ลดลงจากปี 2562 ซึ่งมีรายได้ 5,750.92 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 59.54 (กระทรวงการท่องเที่ยว

และกีฬา, 2564) ซึ่งจังหวัดได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดให้พร้อมรับการท่องเที่ยววิถีใหม่

ในอดีตตำบลมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี สมัยก่อนเป็นชุมชนที่อาศัยบริเวณลุ่มแม่น้ำป่าสัก ภายหลังจากมีโครงการสร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ ทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบอันเป็นเหตุให้ต้องมีการโยกย้าย ส่งผลให้ชาวบ้านถูกเวนคืนที่ดินและโยกย้ายขึ้นมาตามที่รัฐจัดสรร ปัจจุบันมีพื้นที่ประมาณ 84 ตารางกิโลเมตร แต่ถูกแบ่งแยกออกเป็นสองฝั่งโดยมีอ่างเก็บน้ำของโครงการเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์อยู่ตรงกลาง พื้นที่ด้านตะวันออก มี 7 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7 และ 8 ด้านตะวันตก 1 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 4 (องค์การบริหารส่วนตำบลมะนาวหวาน, 2564, หน้า 1) และมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ทะเลน้ำจืดบ้านมะนาวหวาน ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ทิศตะวันออกของตำบล บริเวณหน้าที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลมะนาวหวาน ในช่วงเดือนมีนาคม-กันยายนของทุกปี ระดับน้ำอ่างเก็บน้ำเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ลดลง จนสามารถมองเห็นโขดหินและเนินดินเป็นแนวยาวคล้ายริมชายหาดของทะเล ประกอบกับระดับน้ำตื้นเขินลึกไม่เกิน 1 เมตร และมีกระแสลมที่พัดเข้าหาฝั่งตลอดเวลาเกิดเป็นเกลียวคลื่น ทำให้ได้รับการขนานนามว่า “ทะเลน้ำจืดบ้านมะนาวหวาน” จากความสวยงามที่มีลักษณะเป็นธรรมชาติของชุมชนบ้านมะนาวหวาน ทำให้ชาวบ้านในชุมชนได้ร่วมมือกันปรับภูมิทัศน์พื้นที่ริมเขื่อนจนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวสถานที่พักผ่อนในช่วงฤดูร้อน โดยมีการบริหารจัดการผ่านกลุ่มตัวแทนที่มีการก่อตั้งขึ้นชื่อว่า “ชมรมทะเลน้ำจืดมะนาวหวาน” มีที่ปรึกษาและสมาชิกชมรมจำนวน 37 คน มีวัตถุประสงค์เพื่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและการประมงในชุมชน ทั้งจัดระเบียบและวางระบบของพื้นที่ การดูแลเรื่องสุขอนามัย และการจัดการรักษาความปลอดภัย เพื่อบริการและรองรับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ให้ความสนใจแวะเข้ามาเที่ยวที่บ้านมะนาวหวานด้วย และได้รับความสนใจจากชาวบ้านที่อยู่บริเวณใกล้เคียงแวะมาท่องเที่ยว โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวมีทั้งการกางเต็นท์แคมปิง การลงเล่นน้ำ การล่องเรือหรือแพ และการเล่นพารามอเตอร์ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวานยังไม่ประสบความสำเร็จเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร กล่าวคือ การท่องเที่ยวบ้านมะนาวหวานยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวในวงกว้าง ประกอบกับชุมชนยังขาดประสบการณ์ในการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน อาจจะส่งผลกระทบด้านลบในระยะยาวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนบ้านมะนาวหวาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมองว่าชุมชนบ้านมะนาวหวานมีวัฒนธรรม วิถีชีวิต และทรัพยากรทางธรรมชาติที่สวยงามจากทัศนียภาพของเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ การที่จะทำให้การท่องเที่ยวบ้านมะนาวหวานประสบความสำเร็จเป็นที่รู้จักมากขึ้น และชุมชนมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ควรจะมีการพัฒนาจากรากฐานการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยเล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าว

จึงได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชานกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Cohen, &Uphoff (1981, p. 14) ได้อธิบายขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดในชุมชน ร่วมแสดงความคิดเห็น โดยมีการกำหนดปัญหาและกำหนดทางเลือก มีการประเมินทางเลือกและการตัดสินใจเลือก เพื่อนำแนวทางที่เลือกมาสู่การปฏิบัติ

1.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานในโครงการหรือกิจกรรม และการให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการบริหารการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้ 3 วิธี คือ การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงาน และการมีส่วนร่วมในการขอความช่วยเหลือ

1.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นการที่ประชาชนในชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานในโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน แบ่งได้เป็นการรับผลประโยชน์ 3 รูปแบบ คือ ด้านวัตถุ ด้านสังคม และด้านจิตวิทยา/บุคคล

1.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล เป็นการที่ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานในโครงการหรือกิจกรรม ใน 2 รูปแบบ คือมีส่วนร่วมทางตรงและมีส่วนร่วมทางอ้อม เพื่อให้เป็นไปตามแผนงานและโครงการมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อปรับปรุง แก้ไขและพัฒนากิจกรรมให้ประสบผลสำเร็จ เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลต่อชุมชนอย่างตรงประเด็น

2. แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวทางเลือกที่บริหารจัดการโดยชุมชนอย่างสร้างสรรค์และมีมาตรฐานก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และคุณภาพชีวิตที่ดี การที่จะให้ชุมชนดำเนินการท่องเที่ยวตามหลักการมีความจำเป็นที่จะต้อง

เตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2559, หน้า 4) ซึ่งเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย 2561 ประกาศใช้โดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย โดยวัตถุประสงค์หลักของการนำเกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นเครื่องมือประเมินระดับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน และเพื่อเป็นเครื่องมือในการวางแผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การนำเกณฑ์ไปใช้ก็เพื่อประโยชน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านการขับเคลื่อนของกลุ่มการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เกี่ยวข้องร่วมกันบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อประโยชน์สูงสุดของชุมชนเอง เป็นหลักเกณฑและการตรวจสอบการดำเนินการของกลุ่ม/องคกรท่องเที่ยวโดยชุมชน ที่ประกอบด้วยหลักเกณฑ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ด้านการจัดการเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตที่ดี 3) ด้านการอนุรักษและส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรมชุมชน 4) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน 5) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 6) ด้านส่งเสริมการประชาสัมพันธและการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและผู้ประกอบด้านการเขาถึงตลาด และการทำงานร่วมกับผู้ประกอบการนำเที่ยวภายนอก (กองพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561, หน้า 2)

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทยมาใช้เป็นกรอบการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านมะนาวหวาน จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน 3) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4) ด้านส่งเสริมการประชาสัมพันธ์

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภัทราภร รุจิระเศรษฐ (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประชาสัมพันธ์และอิทธิพลการบอกเล่าปากต่อปากที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในจังหวัดสิงห์บุรีของนักท่องเที่ยว พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการประชาสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการประชาสัมพันธ์โดยรวมอยู่ในระดับมาก และอิทธิพลการบอกเล่าปากต่อปากของการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าการประชาสัมพันธ์และอิทธิพลการบอกเล่าปากต่อปากที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในจังหวัดสิงห์บุรีของนักท่องเที่ยว ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กฤติยา สมศิลา (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพนแบบมีส่วนร่วม อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษา พบว่า รูปแบบการจัดการ

การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีลักษณะสัมผัสวัฒนธรรมชนบทหรือโฮมสเตย์ (Homestay) มุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมโดยตรงของชาวผู้ไทมีลักษณะการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้เห็นคุณค่าทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศของชุมชน ปัจจัยลักษณะประชากรศาสตร์มีความสัมพันธ์ต่อปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชน และปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับปัจจัยขีดความสามารถของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพนแบบมีส่วนร่วมได้ดีที่สุด คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการประเมินผล และปัจจัยขีดความสามารถของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนด้านภาวะผู้นำ ข้อเสนอแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพนแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ 1) แนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและกลุ่มเครือข่ายของชุมชน 2) แนวทางการพัฒนาหลักการบริหารและจัดการเชิงกลยุทธ์ของชุมชน และ 3) แนวทางการพัฒนาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

วชิรวิทย์ วิชาสวัสดิ์ (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า สภาพการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า ชุมชนมีศักยภาพการบริหารและการจัดการในด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวและกระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านพื้นที่และด้านการมีส่วนร่วม โดยที่ด้านการจัดการยังไม่สามารถจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารและการจัดการ พบว่า ปัจจัยเกณฑ์การอนุรักษ์และส่งเสริมมรดกทางวัฒนธรรม และปัจจัยเกณฑ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ชุมชนมีความพร้อมที่จะส่งเสริมและดำเนินการจัดการได้เป็นอย่างดี รองลงมาคือ ด้านการบริการและความปลอดภัย ด้านกลุ่มท่องเที่ยวโดยชุมชนมีการจัดการอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายมีประสิทธิภาพ และด้านเกณฑ์การกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรมีการวางแผนการพัฒนาให้เชื่อมโยงการดำเนินงานในทุกองค์ประกอบการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรมีการจัดตั้งกลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เป็นทีมงานกลางทำหน้าที่ประสานงานด้านการท่องเที่ยวกับเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชน และควรพัฒนาระบบการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนอย่างแท้จริงและการกระจายผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น สังคม และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เป็นต้น จำเป็นต้องพัฒนาและส่งเสริมให้ชุมชนสามารถบริหารและจัดการให้ได้ตามเกณฑ์หรือเป้าประสงค์ของมาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชน

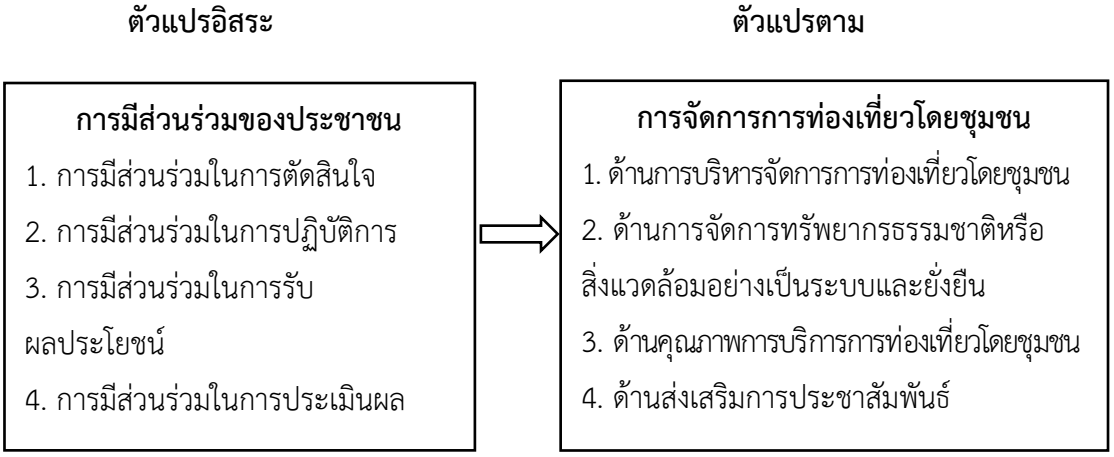
กิตติภัฏ ฐิโณทัย (2562, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ และด้านการติดตามและประเมินผลมีอิทธิพลทางบวกกับความสำเร็จของการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2) ปัจจัยความพร้อมของชุมชน

ความผูกพันต่อชุมชน และกรอบนโยบายการท่องเที่ยวมีอิทธิพลทางบวกต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามแต่ละปัจจัย พบว่า ความพร้อมของชุมชน ทุกตัวแปรล้วนมีอิทธิพลทางบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนความผูกพันต่อชุมชน มีเพียงแค่ด้านความพึงพอใจในชุมชนและความเชื่อมั่นและยอมรับเป้าหมายของชุมชนที่มีอิทธิพลทางบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชน สุดท้ายเป็นกรอบนโยบายการท่องเที่ยวทุกตัวแปรล้วนมีอิทธิพลทางบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชน 3) ปัจจัยความพร้อมของชุมชน และความผูกพันต่อชุมชนมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จของการท่องเที่ยวโดยชุมชนผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ไปรยาพัสตร์ ศรีจริยา (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่หนองนา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การจัดการท่องเที่ยวของชุมชนหนองแม่นาอยู่ภายใต้การบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแม่นา ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการตัดสินใจ การปฏิบัติ การประเมินผล โดยร่วมกับประชาชนในพื้นที่ ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการต่าง ๆ และหน่วยงานในพื้นที่ ผลสำเร็จการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน อบต. ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่ระดับดี ในส่วนของปัญหาการมีส่วนร่วมคือ ประชาชนขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยว ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการส่งเสริมความรู้ จัดกิจกรรม/โครงการและเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐได้ และจากการประเมินศักยภาพการมีส่วนร่วมยังอยู่ในระดับปานกลางการประเมินการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการประเมินผล ด้านการปฏิบัติ และด้านการแบ่งปันผลประโยชน์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen, &Uphoff (1981) และเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทยของกองพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2561) และทำการสังเคราะห์จึงได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่แสดงต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยการพรรณนา ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะนาวหวาน บริเวณแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ หมู่ที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7 และ 8 จำนวน 1,798 คน (สำนักทะเบียนอำเภอพัฒนานิคม, 2563)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลมะนาวหวาน บริเวณแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ หมู่ที่ 1, 2, 3, 5, 6, 7 และ 8 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 328 คน ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามเพิ่ม 2 คน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นจำนวน 330 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือในการศึกษาวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้ครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์ในการศึกษาตามกรอบแนวคิด มีคำถามชนิดปลายปิดและปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาการอยู่อาศัย มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 2) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน 3) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน 4) ด้านส่งเสริมการประชาสัมพันธ์

ตอนที่ 2, 3 ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าจัดลำดับเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดมาตราวัดของ Likert's Scale มีเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบ ดังนี้

5 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วม/การจัดการมากที่สุด

4 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วม/การจัดการมาก

3 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วม/การจัดการปานกลาง

2 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วม/การจัดการน้อย

1 หมายความว่า ระดับการมีส่วนร่วม/การจัดการน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

งานวิจัยนี้มีการกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนตามแนวคิดของ Best (1997, p.190) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วม/การจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง การมีส่วนร่วม/การจัดการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง การมีส่วนร่วม/การจัดการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง การมีส่วนร่วม/การจัดการอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 0.50 - 1.49 หมายถึง การมีส่วนร่วม/การจัดการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 กำหนดขอบเขตของคำถาม และโครงสร้างของแบบสอบถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการวิจัย นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์

2.2.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.67-1.00 ถ้าต่ำกว่า 0.67 ควรตัดออกหรือปรับปรุงข้อคำถามใหม่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.85

2.2.4 การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขและผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงแล้วไปทดสอบใช้ (Try Out) กับประชาชนตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สูตรของ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.951 ถือได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือ และสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้

2.2.5 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงสมบูรณ์แล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม (Field Data Collection and Compilation) โดยผู้วิจัยใช้การสุ่มที่อาศัยความน่าจะเป็น โดยใช้เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน เพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของประชากรทั้ง 7 หมู่บ้าน ให้มีความเหมาะสมตามจำนวนของสัดส่วนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน โดยวิธีการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ และนำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 330 ชุดแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่และร้อยละ 2) การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) การวิเคราะห์ระดับการจัดการเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน โดยใช้สถิติ คือ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ตอน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 53.64 มีอายุ 31-45 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 39.40 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 61.52 มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 50.30 และอาศัยอยู่ในชุมชน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 65.76

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ในภาพรวม ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน	$\bar{x}$	(S.D.)	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.32	1.06	ปานกลาง	2
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.30	1.06	ปานกลาง	3
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.50	1.14	มาก	1
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.15	1.10	ปานกลาง	4
ภาพรวม	**3.32**	**1.09**	**ปานกลาง**	

จากตาราง 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.32, SD. = 1.09) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.50, SD. = 1.14) รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.32, SD. = 1.06) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.30, SD. = 1.06) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.15, SD. = 1.10) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ในภาพรวม ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ในภาพรวม

การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านมะนาวหวาน	$\bar{x}$	(S.D.)	แปลผล	ลำดับ
1. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.53	1.10	มาก	2
2. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน	3.58	1.14	มาก	1
3. คุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	3.42	1.10	ปานกลาง	3
4. ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์	3.31	1.12	ปานกลาง	4
ภาพรวม	**3.46**	**1.11**	**ปานกลาง**	

จากตาราง 2 การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.46, SD. = 1.11) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.58, SD. = 1.14) รองลงมาคือ การบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.53, SD. = 1.10) คุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.42, SD. = 1.10) และส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ = 3.31, SD. = 1.12) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้นจะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 ก็ต่อเมื่อ Sig. (2 – tailed) มีค่าน้อยกว่า .05

การมีส่วนร่วมของประชาชน (XX) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (X_2) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_3) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4)

การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน (YY) ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Y_1) ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน (Y_2) ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน(Y_3) ด้านส่งเสริมการประชาสัมพันธ์(Y_4)

โดยตั้งสมมติฐานการทดสอบได้ ดังนี้

H_0: การมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

H_1: การมีส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์กับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ตาราง 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

การมีส่วนร่วมของประชาชน	การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน				YY
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	
X_1	0.476**	0.411**	0.405**	0.455**	0.532**
X_2	0.453**	0.411**	0.393**	0.439**	0.526**
X_3	0.525**	0.509**	0.464**	0.389**	0.577**
X_4	0.459**	0.463**	0.480**	0.440**	0.562**
XX	0.582**	0.555**	0.532**	0.525**	0.669**

หมายเหตุ ** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยรวม มีความสัมพันธ์ต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี คิดเป็นร้อยละ 66.90 คือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) กล่าวคือ การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์มีระดับความสัมพันธ์กับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวานสูงที่สุด รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล ด้านการตัดสินใจ และด้านการปฏิบัติการ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการในอยู่ในระดับปานกลาง และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกพื้นที่ในชุมชนเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รวมถึงมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ หรือแสดงความ

คิดเห็นในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น การเตรียมบุคลากรด้านความปลอดภัย เป็นต้น และมีส่วนร่วมในการคิดหาวิธีการที่จะได้งบประมาณเพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น ทอดผ้าป่าชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติยา สมศิลา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพนแบบมีส่วนร่วม อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือและพิจารณากิจกรรมต่าง ๆ ที่อาจเกิดปัญหาต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านโพน การมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนหรือคัดเลือกกิจกรรมทางการท่องเที่ยวของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด และมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น ผ่านสื่อออนไลน์ และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ หรือแรงงานช่วยเหลือในการจัดการการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของไปรยาพัสตร์ ศรีจริยา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่หนองนา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ประชาชน มีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของบ้านหนองแม่นา และมีส่วนร่วมในการป้องกันและดูแลรักษาสภาพแวดล้อมภายในชุมชน และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาความสะอาดและการกำจัดขยะของบ้านหนองแม่นา

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคในพื้นที่ได้รับการพัฒนามากขึ้นจากการท่องเที่ยว ได้รับผลประโยชน์ด้านจิตวิทยาการท่องเที่ยวทำให้มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากการท่องเที่ยวโดยชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติภัฏ ฐิโณทัย (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของการท่องเที่ยวโดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบ้านบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ด้านการแบ่งปันผลประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ระดับมาก คือ ประชาชนมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และเกิดการใส่ใจในการอนุรักษ์ ได้รับประโยชน์จากการยกระดับโครงการพื้นฐาน การปรับปรุงระบบสาธารณสุขและการขนส่ง และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจในระยะยาวคือการส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นรายได้เสริม

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนเคยเข้าไปมีส่วนร่วมในการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนกับคนในท้องถิ่นในเรื่องของการท่องเที่ยวโดยชุมชนและผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมถึงมีส่วนร่วมในการวางแนวทางในการประเมินผลการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน และมีส่วนร่วมรับทราบผลการประเมินการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของไปรยาพัสตร์ ศรีจริยา (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่หนองนา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง โดยประชาชน

มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม โครงการ งบประมาณต่าง ๆ ของหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการท่องเที่ยว เคยมีส่วนร่วมการเข้าเป็นสมาชิกที่เกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ด้านการท่องเที่ยวของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนกับคนในท้องถิ่นในเรื่องของการท่องเที่ยวและผลกระทบที่เกิดขึ้น

2. การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืนอยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่ในระดับมาก ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และด้านส่งเสริมการประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนมีกรรมการชมรมกลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นคนในชุมชนและมีบทบาทในการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน ได้แก่ ชมรมทะเลน้ำจืดบ้านมะนาวหวาน ชุมชนมีการวางกฎ ระเบียบ กติกา หรือข้อควรปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว และชุมชนมีข้อตกลงร่วมกันในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติยา สมศิลา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพนแบบมีส่วนร่วม อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการจัดการชุมชนบ้านโพนมีกฎกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวที่มีองค์กรหรือกลไกในการทำงานในการจัดการการท่องเที่ยว

2.2 ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ชุมชนบ้านมะนาวหวานมีการปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณชุมชนให้มีความร่มรื่น เป็นระเบียบสวยงามตามความเหมาะสม มีการปรับปรุงพื้นที่ท่องเที่ยวให้เหมาะกับวิถีชีวิตของชุมชน และชุมชนมีการกำหนดพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว (Zoning) เพื่อให้การท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบด้านลบกับการใช้พื้นที่เพื่อวัตถุประสงค์อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรวิทย์ วิชาสวัสดิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน พบว่า ชุมชนได้กำหนดแนวพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวโดยมีการร่วมวางแผนและจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เข้ามาศึกษาพื้นที่แหล่งโบราณคดี และตามสภาพการใช้พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวไม่ส่งผลกระทบด้านลบกับการใช้พื้นที่เพื่อวัตถุประสงค์อื่น มีการพัฒนาและปรับปรุงภูมิทัศน์บริเวณชุมชนให้ร่มรื่น เป็นระเบียบสวยงามตามความเหมาะสม

2.3 ด้านคุณภาพการบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชุมชนบ้านมะนาวหวานมีจำนวนบุคลากรด้านการบริการเพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยว มีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวและชุมชนมีจุดบริการห้องน้ำที่มีความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรวิทย์ วิชาสวัสดิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ด้านการบริการและความปลอดภัย พบว่า ชุมชนมีการบริการ

ด้านการท่องเที่ยวและบุคลากรอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะต่าง ๆ ให้ได้รับความสะดวกในการท่องเที่ยว มีจุดบริการอาหารที่สะอาด ถูกสุขลักษณะและใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นส่วนประกอบหลักในการประกอบอาหาร มีจุดจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกในชุมชน ซึ่งมีสินค้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนจำหน่ายอยู่

2.4 ด้านส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ ชุมชนมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก และบล็อกเกอร์ด้านการท่องเที่ยว รวมถึงชุมชนมีแผนที่หรือข้อมูลเส้นทางการเดินทางเข้าสู่ชุมชน หรือมีแผนที่ท่องเที่ยวในชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทราภร รุจิระเศรษฐ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การประชาสัมพันธ์และอิทธิพลการบอกเล่าปากต่อปากที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในจังหวัดสิงห์บุรีของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวชื่นชอบการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อแผ่นพับและป้ายโฆษณา ชื่นชอบการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่ออินเทอร์เน็ต และชื่นชอบการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบสื่อนิตยสารและหนังสือท่องเที่ยว เนื่องจากการประชาสัมพันธ์สื่อเหล่านี้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดีกว่า มีความชัดเจนในข้อมูลเรื่องประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นไทย การท่องเที่ยวเชิงพุทธ และการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในปัจจุบันก็มีความรวดเร็ว ทำให้เกิดแรงจูงใจในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวได้มากขึ้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์ต่อการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่าเมื่อชุมชนบ้านมะนาวหวานมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวสูง จะส่งผลให้ผลการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวานอยู่ในระดับที่สูงขึ้นด้วย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งนับเป็นการเสริมพลังอำนาจให้สามารถระดมขีดความสามารถในด้านการจัดการทรัพยากร การตัดสินใจ การควบคุมดูแลกิจกรรมต่าง ๆ และการพัฒนาศักยภาพของชุมชนให้ทันต่อพลวัตการท่องเที่ยวได้ เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดการการท่องเที่ยวและคุณภาพการบริการด้านการท่องเที่ยวสามารถรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยว และพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนบ้านมะนาวหวานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติยา สมศิลา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพนแบบมีส่วนร่วม อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์ต่อปัจจัยขีดความสามารถของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้พบองค์ความรู้ใหม่จากการศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนบ้านมะนาวหวานในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน คือควรเน้นให้ “ชุมชน” เข้มแข็งก่อนแล้วจึงพัฒนาการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหัวใจหรือองค์ประกอบสำคัญที่ขาดมิได้ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยพัฒนาจากรากฐานการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร เช่น ร่วมกันตัดสินใจวางกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับสำหรับนักท่องเที่ยว ร่วมกันประสานงานขอความช่วยเหลือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การของบประมาณมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ร่วมกันสรุปผลการดำเนินงานในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นต้น ย่อมส่งผลให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงผลประโยชน์ต่าง ๆ จากการท่องเที่ยวได้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือกลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังโดยการใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมใหม่ ๆ เช่น นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มร่วมแสดงความคิดเห็นหรือบทบาทความเป็นเจ้าของชุมชนแหล่งท่องเที่ยว เป็นการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือกลุ่มส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ควรส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างครบวงจร เช่น จัดประชุมประชาคมท้องถิ่นร่วมกันภายในชุมชนเกี่ยวกับการวางกฎระเบียบ กติกา หรือข้อบังคับการท่องเที่ยวของชุมชน การกระจายรายได้ ข้อตกลงการบริหารจัดการผลกระทบทางลบจากการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรธรรมชาติชุมชน เป็นต้น

2. ควรส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว นำความโดดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนมาพัฒนาเป็นกิจกรรม เช่น การล่องแพหรือเรือ จัดพื้นที่ตลาดเพื่อจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกของชุมชน ซึ่งแสดงออกในรูปแบบวิถีชีวิตนำมาสร้างเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาเที่ยวในชุมชน

3. ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ควรร่วมกันสนับสนุนและส่งเสริมการประชาสัมพันธ์และการตลาดอย่างต่อเนื่อง เช่น การทำการตลาดออนไลน์ สร้างแพลตฟอร์มทางการท่องเที่ยวของชุมชนเอง สำหรับประชาสัมพันธ์ขายสินค้าและบริการเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมให้ความรู้ คำแนะนำแก่ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรีกับพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงแนวทางการจัดการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ ที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนให้ดีขึ้น

2. ควรส่งเสริมงานวิจัยการท่องเที่ยวเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านมะนาวหวาน อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เพื่อให้คนในชุมชนร่วมกันเรียนรู้ชุมชนของตนเอง เห็นปัญหาของตัวเอง เห็นทางออกหรือทางแก้ปัญหาของชุมชนร่วมกัน เพื่อเป็นการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กองพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). **มาตรฐานการท่องเที่ยวชุมชน.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, กองพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว. (2564). **สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศ รายจังหวัด ปี 2560-2563.** สืบค้น สิงหาคม 20, 2564, จาก https://www.mots.go.th/Newslink.php?nid=13173.

กิตติภัฏ ฐิโณทัย. (2562). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่ก่อให้เกิดความสำเร็จของการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านบางน้ำผึ้ง จังหวัดสมุทรปราการ.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

กฤติยา สมศิลา. (2559). **แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโพนแบบมีส่วนร่วม อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์.** วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2559). **เกณฑ์การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของประเทศไทย.** สืบค้น พฤษภาคม 31, 2565, จาก https://pattani.mots.go.th/download_ebook.php?eid=5.

นัชชา เพิ่มสุภัคกุล. (2563, กรกฎาคม - กันยายน). ความสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านไร่กองขิง และชุมชนแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 26(3),** 36-54.

ไปรยาพัสตร์ ศรีจริยา. (2563). **การประเมินการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแม่หนองนา อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์.** สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ภัทราภร รุจิระเศรษฐ. (2558). **การประชาสัมพันธ์และอิทธิพลการบอกเล่าปากต่อปากที่มีผลต่อการตัดสินใจท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในจังหวัดสิงห์บุรีของนักท่องเที่ยว.** การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

วชิรวิทย์ วิชาสวัสดิ์. (2560). **รายงานการวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). **แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (05) ประเด็นการท่องเที่ยว.** สืบค้น สิงหาคม 20, 2564, จาก http://nscr.nesdc.go.th/nesdc_uat/wp-content/uploads/2021/02/NS-05_222-277.pdf.

สำนักงานจังหวัดลพบุรี. (2563). **แผนพัฒนาจังหวัดลพบุรี (พ.ศ. 2561-2565) ฉบับทบทวน พ.ศ. 2565**, สืบค้น พฤษภาคม 31, 2565, จาก http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER2/DRAWER059/GENERAL/DATA0000/00000158.PDF.

สำนักทะเบียนอำเภอพัฒนานิคม. (2563). **ข้อมูลทะเบียนราษฎร์.** ลพบุรี: สำนักทะเบียนอำเภอพัฒนานิคม.

องค์การบริหารส่วนตำบลมะนาวหวาน. (2564). **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566-2570).** สืบค้น สิงหาคม 20, 2564, จาก https://www.manaowan.go.th/project_detail.php?hd=7&doIP=1&checkIP=chkIP&id=11438&checkAdd=chkAd&dum=43169_ypk.

Best, John W. (1997). **Research in Education**. Boston, MA.: Allyn and Bacon.

Cohen, J. M., &Uphoff, N. T. (1981). **Rural Development Participation: Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies.** New York: Cornell University Press.

Yamane, T. (1967). **Statistics an Introductory Analysis** (2nd ed.). New York: Harper & Row.